

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 280/2019 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om störande av rättegång samt påtryckning

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 280/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Hanna Sarkkinen /vänst:

På vilket sätt tänker regeringen ingripa i störandet av rättegångar som sker exempelvis genom filmning av parterna och de som ska höras samt spridning av materialet, och anser regeringen att nuvarande lagstiftning är tillräcklig för att ingripa i sådant förfarande samt skydda brottsoffer, de som ska höras och övriga personer mot störningar och påtryckningar vid rättegångar och även i större sammanhang?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Den ökande mängden störningar som riktar sig mot rättssystemet samt mot myndigheter i allmänhet är ett allvarligt problem.

Enligt 21 § i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar är det under rättegångar förbjudet att uppta eller överföra ljud eller bild utan tillstånd av domstolens ordförande. Å andra sidan är det ordförandens uppgift att övervaka att klarhet och ordning iakttas under rättegången samt ge nödvändiga anvisningar för detta. Domstolen kan förordna att en person som stör behandlingen eller betar sig opassande ska avlägsnas (lagen om rättegång i brottmål, 6 kap. 5 §, och rättegångsbalken, 14 kap. 6 §). Domstolen kan även förordna en rättegångsbot eller att personen ska tas i förvar (rättegångsbalken, 14 kap. 6 och 7 §). Upptagningsförbudet under rättegångar gäller dock endast rättegången, det vill säga det är inte möjligt att utöka förbudet till att gälla även utanför rättssalen, till exempel i domstolens väntsalar. I en del fall kan filmning i domstolens väntsalar och publicering av bildmaterial utan tillstånd från den som har blivit filmad eventuellt vara fråga om spridning av information som kränker privatlivet såsom avses i 24 kap. 8 § i strafflagen eller ärekränkning enligt 9 § i samma kapitel.

På filmning utanför rättssalen samt otillåten spridning av bildmaterial på nätet eller annat offentligt sätt kan olika straffbestämmelser tillämpas beroende på situationen, exempelvis 24 kap. 8 § i strafflagen om spridning av information som kränker privatlivet, 9 § i samma kapitel om ärekränkning, 6 § i samma kapitel om olovlig observation eller olaga förföljelse enligt 25 kap. 7 a § i strafflagen. Även hatretorik kan uppfylla rekvisiten för brott, varvid det är straffbart. Det skulle till exempel kunna bli fråga om hets mot folkgrupp enligt 11 kap. 10 § i strafflagen, olaga hot enligt 25 kap. 7 § i strafflagen eller sådan ärekränkning eller olaga förföljelse som nämns ovan.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 280/2019 rd

Det särskilt klandervärda i gärningar som riktar sig mot rättssystemet och myndigheter märks i de stränga maximistraffen för dessa brott. Enligt 15 kap. 9 § i strafflagen kan en person dömas till fängelse i högst tre år för hot mot en person som ska höras i en rättsak. Skyddet av en person som ska höras i en rättsak omfattar även rättegångspartens närstående. Hindrande eller störande av myndighetsutövning kan vara straffbart med stöd av bestämmelserna i 16 kap. i strafflagen om motstånd mot eller hindrande av tjänsteman. I dessa bestämmelser likställs våld även med hot om våld eller annan form av hindrande utan våld. För de grövsta brotten kan en person dömas till högst fyra års fängelse.

Regeringen ser allvarligt på så kallade riktade trakasserier och andra former av hot. I statsminister Antti Rinnes regeringsprogram finns flera åtgärder mot hatretorik och riktade trakasserier inskrivna. Enligt regeringsprogrammet kommer tväradministrativa åtgärder att vidtas under regeringsperioden, med vilka man kraftigare än i nuläget kommer att ingripa i systematiskt störande, hot och riktade trakasserier som hotar yttrandefriheten, myndighetsutövning, forskning och kommunikation. Dessa åtgärder bereds vid justitieministeriet och inrikesministeriet. Som ett led i beredningen bedöms även exempelvis om vissa brott som anknuter till fenomenet i större utsträckning än i nuläget borde höra under allmänt åtal.

För offret är det även viktigt att kränkande eller hotande material raderas från internet. Med stöd av bestämmelserna i strafflagen och lagen om yttrandefrihet i masskommunikation kan domstolen ålägga att meddelanden på nätet, vilka har konstaterats ha lagstridigt innehåll, ska raderas och förstöras för allmänheten. Som en del av statsrådets nationella åtgärdsprogram för grundläggande och mänskliga rättigheter 2017–2019 har justitieministeriet tillsammans med andra ministerier och myndigheter inlett ett samarbete med internetplattformar som är verksamma i Finland för att i Finland verkställa det regelverk som Europeiska kommissionen och it-företag (Facebook, Twitter, YouTube och Microsoft) gemensamt har kommit överens om. Målet med regelverket är att straffbart och olagligt material ska raderas från nätet på ett effektivare sätt.

Vid sidan av beredningen av ovanstående åtgärder övervakar och utvärderar justitieministeriet kontinuerligt att både förfarandereglerna vid rättegångar och strafflagens bestämmelser fungerar effektivt för att hindra störande av rättegångar.

Helsingfors 20.11.2019

Justitieminister Anna-Maja Henriksson